

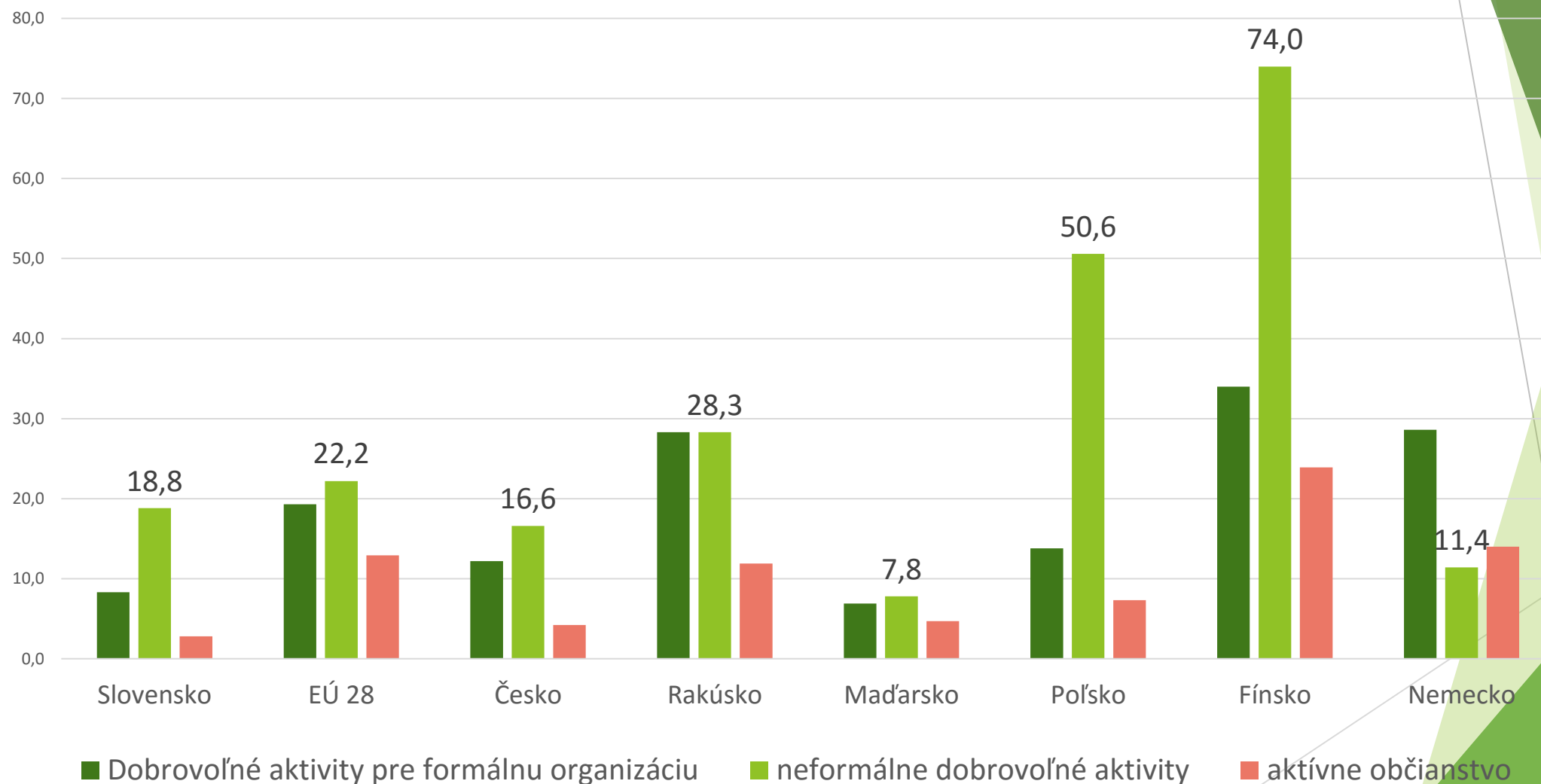
Aktívny občan je prínosom pre obec

konferencia NP Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej
tvorby verejných politík PREŠOV 29. apríl 2019

**Participácia najviac znevýhodnených -
utópia, možnosť, nutnosť**

Zuzana Kusá
Sociologický ústav SAV

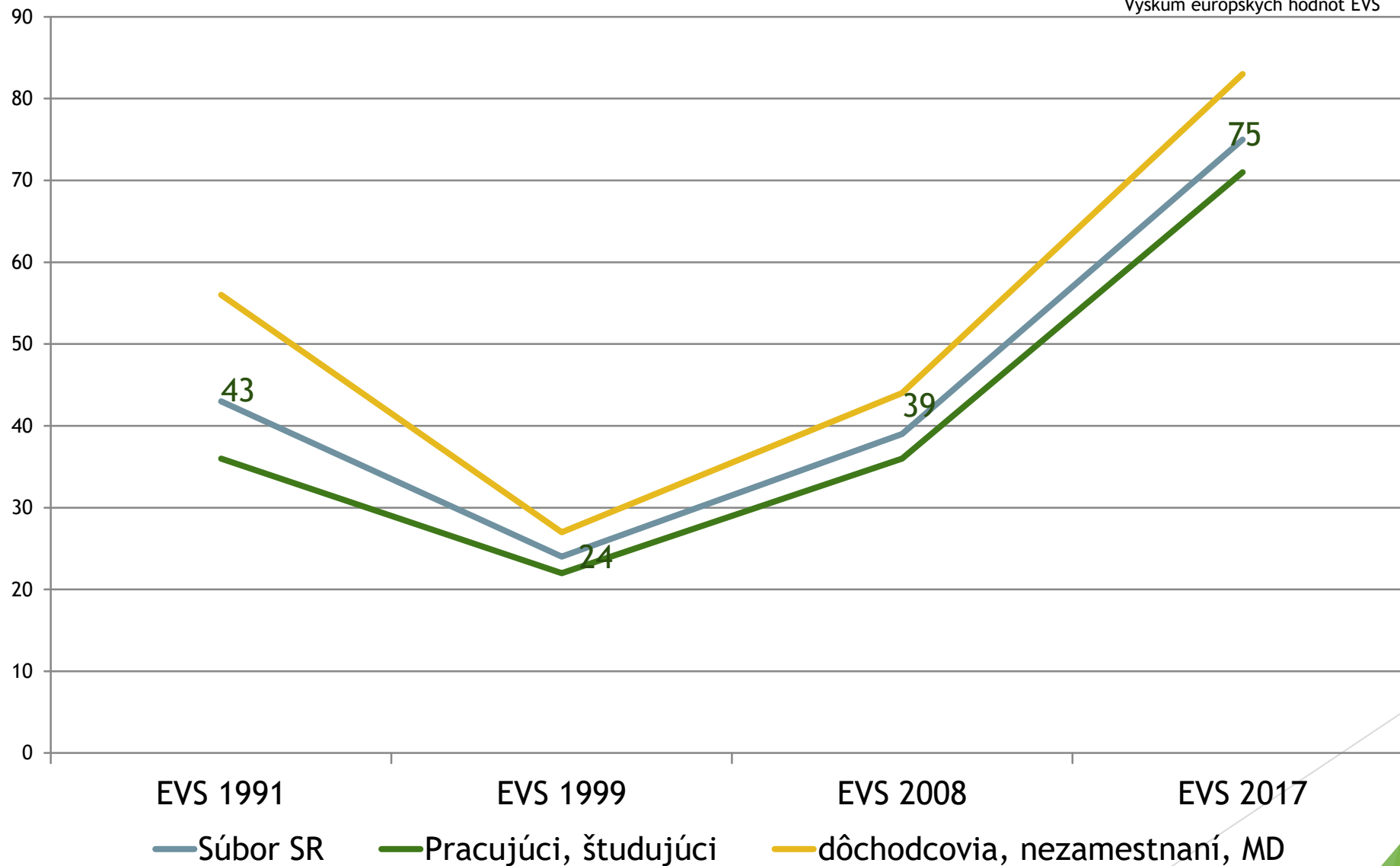
Podiely občanov starších ako 16 rokov, ktorí sa v SR a vybraných krajinách venujú dobrovoľným činnostiam vo formálnych organizáciách a neorganizovane a občianskym aktivitám (EU SILC 2015)

Podiel respondentov, ktorí nie sú členmi žiadnej záujmovej organizácie alebo združenia (v %)

Výskum európskych hodnôt EVS

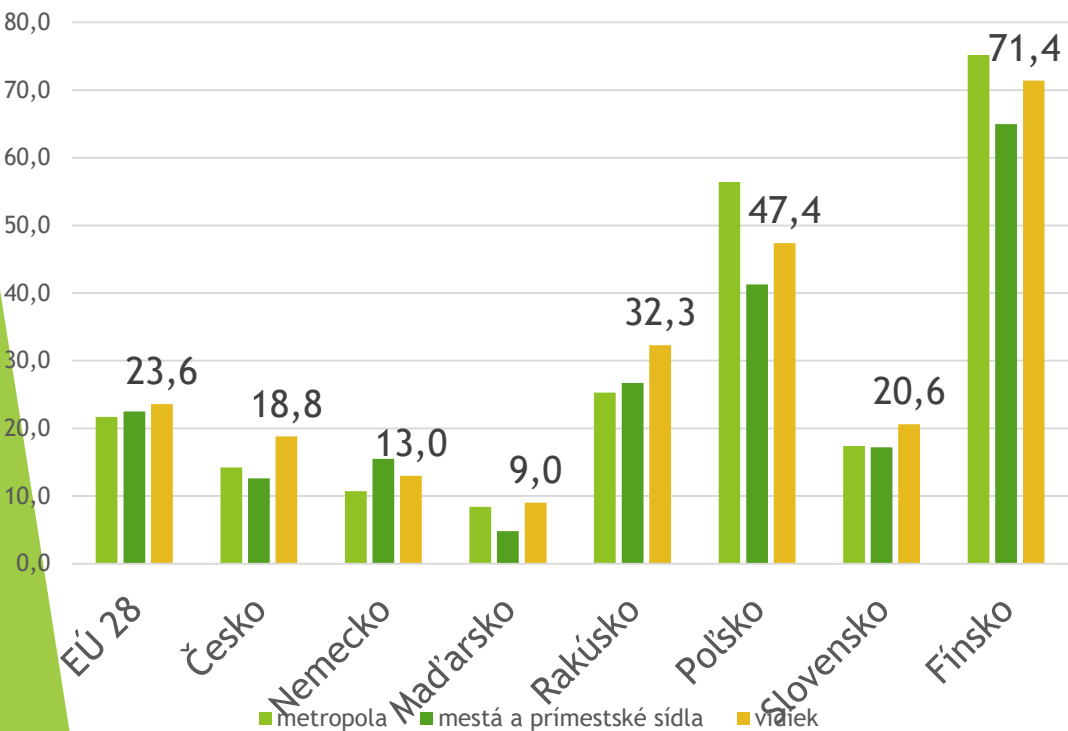

Témy

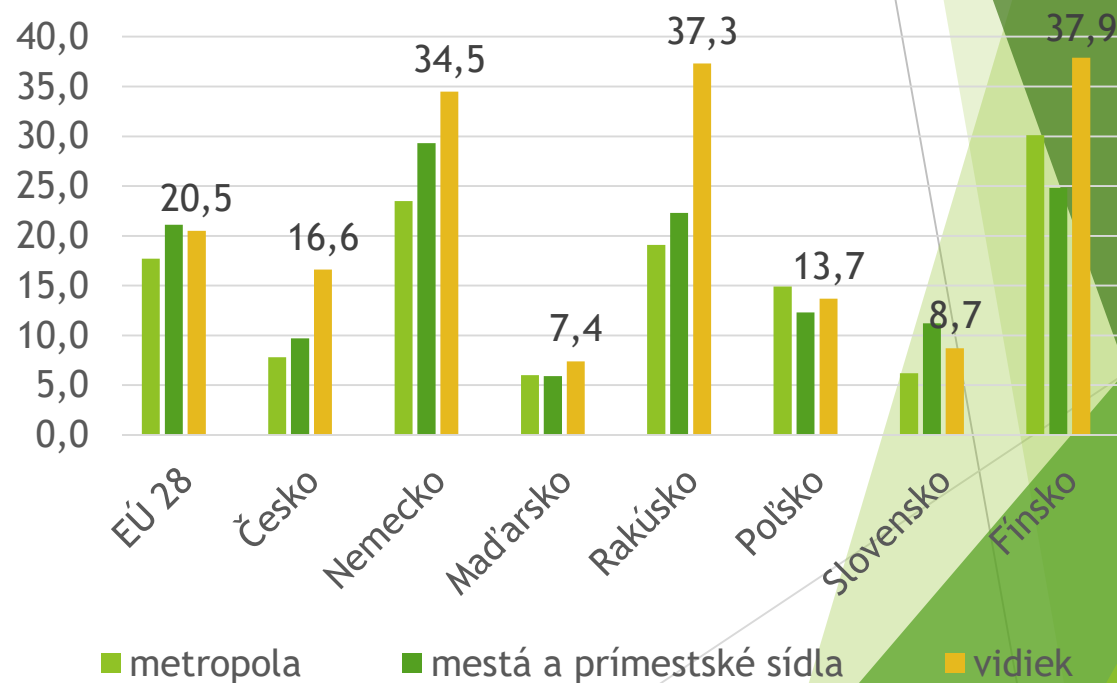
- ▶ Ako vysvetliť nízke zapájanie sa populácie Slovenska do občianskych aktivít - v porovnaní s inými európskymi krajinami? Sú pre nízke zapojenie ľudí, ktorí sú najviac znevýhodnení, osobitné dôvody?
- ▶ Aké podmienky umožňujú participáciu? Aké organizačné, materiálne a kultúrne predpoklady?
- ▶ Prečo je (slobodná) participácia nutnosťou?

Zaváži veľkosť sídla?

Podiel obyvateľov vykonávajúcich neformálnu dobrovoľnícku prácu podľa veľkosti sídiel

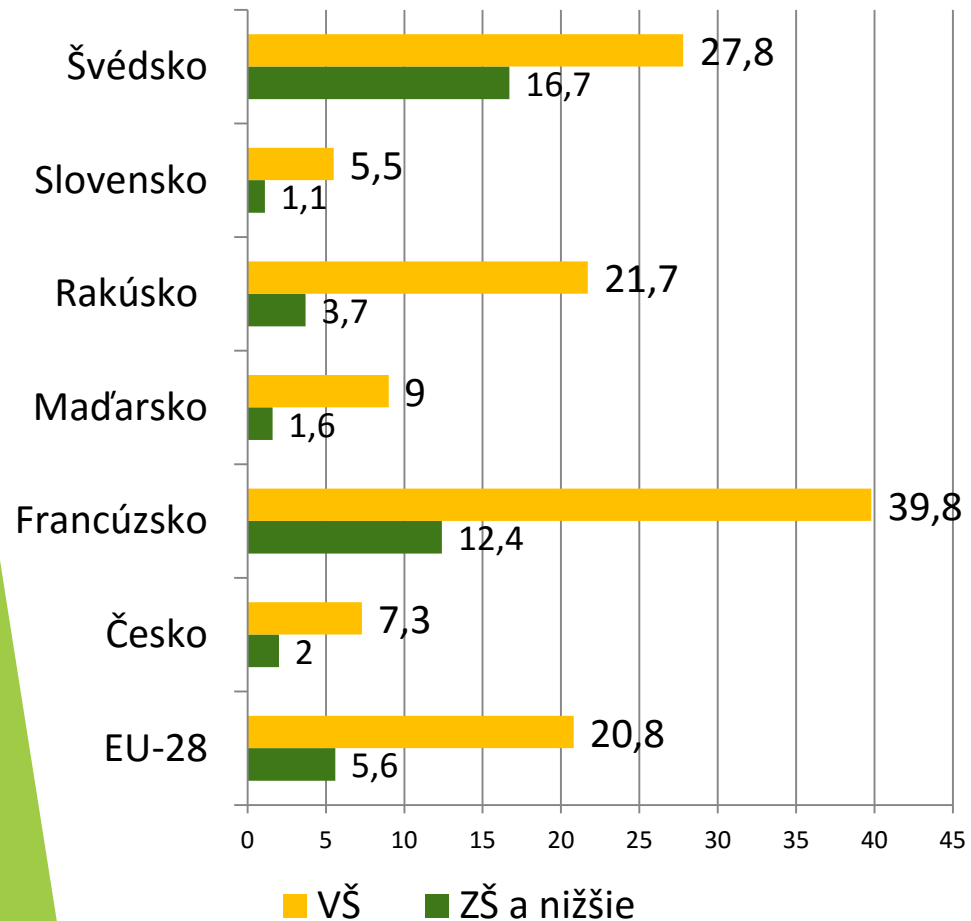

Podiel obyvateľov vykonávajúcich dobrovoľnícku prácu pre formálne organizácie podľa veľkosti sídiel

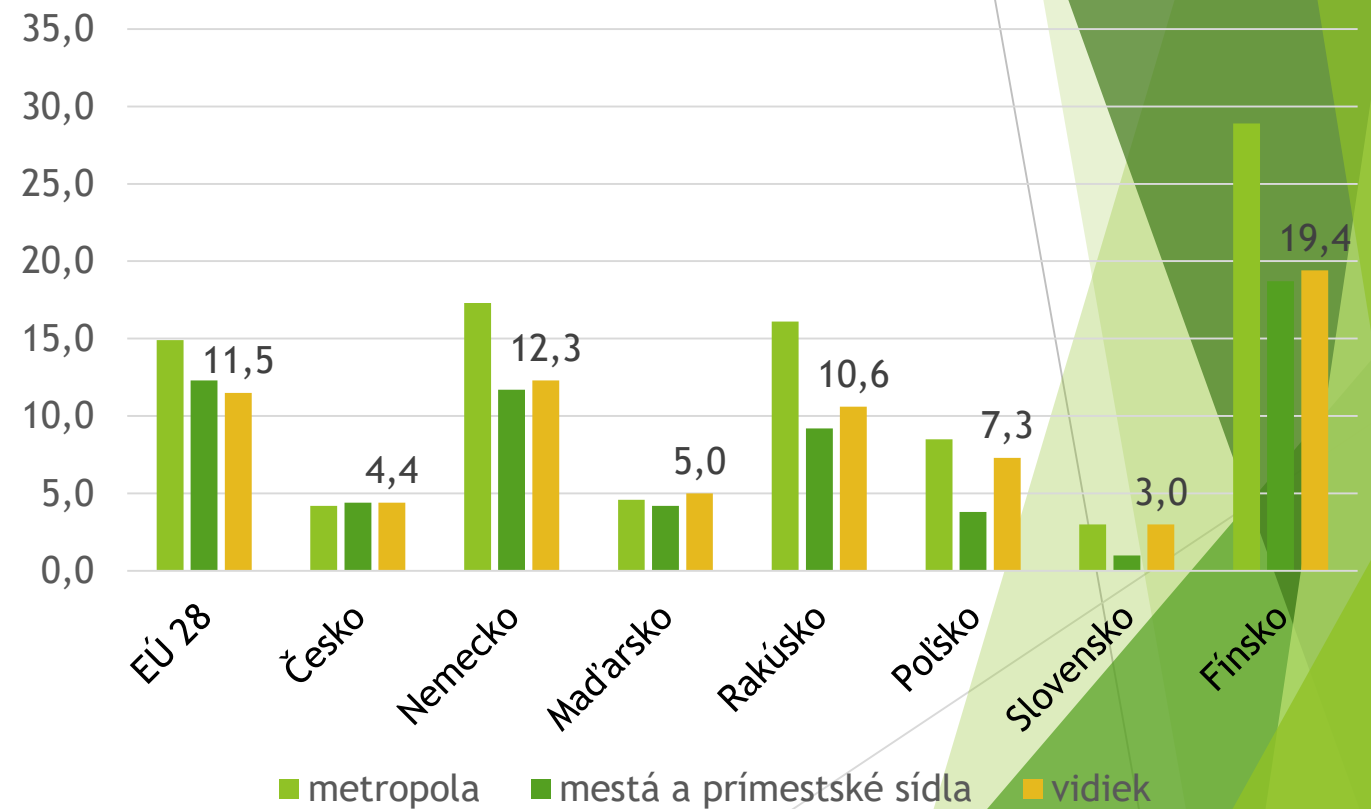

Podiel aktívnych občanov (so skúsenosťou podpísania petície, účasti na verejnom zhromaždení a pod.)

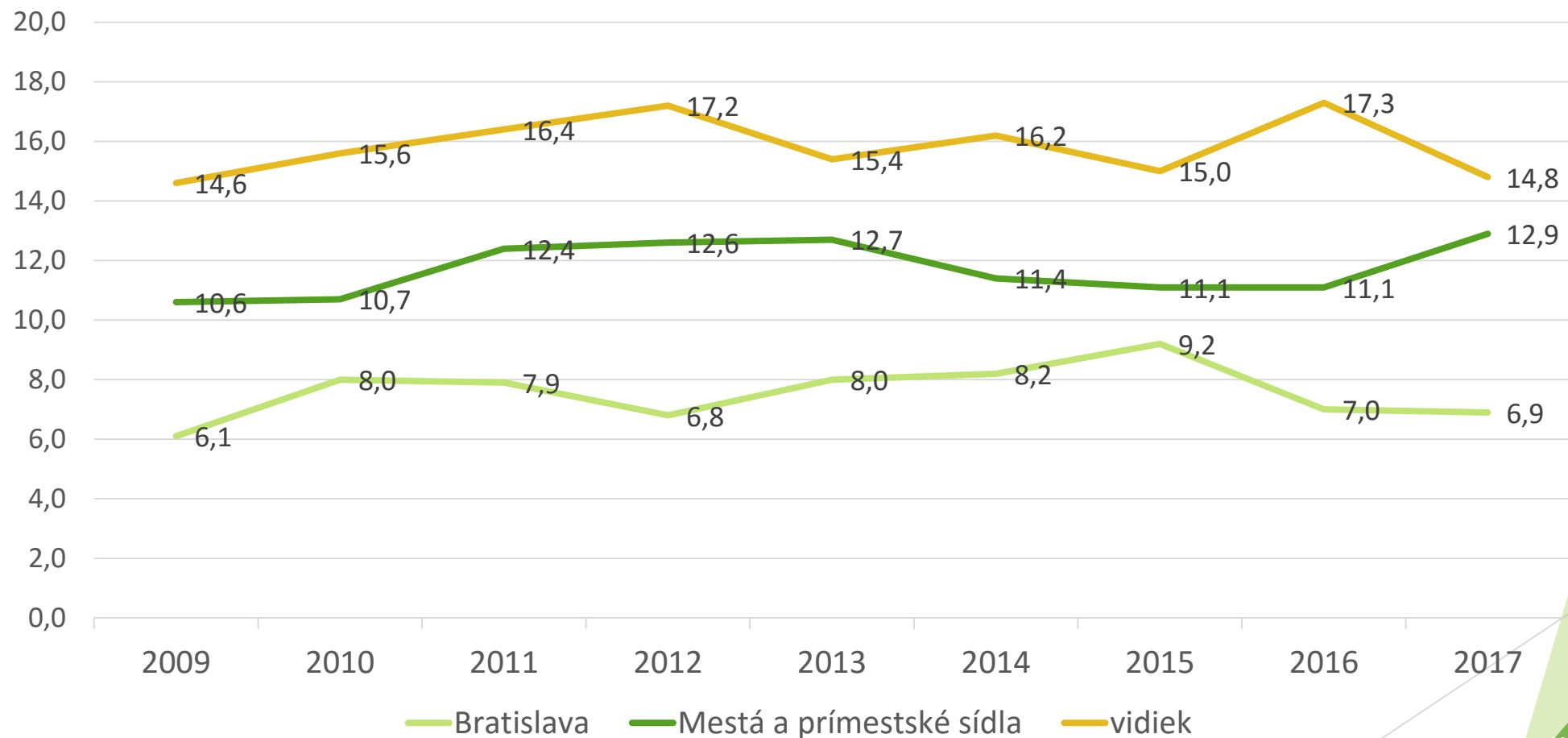
- podľa výšky vzdelania

- podľa veľkosti sídla

Podiel obyvateľov ohrozených chudobou podľa veľkosti sídla v jednotlivých rokoch

Prekážky na strane jednotlivcov

- ▶ „prevalcovanie“ ľudí existenčnými starosťami
- ▶ Ohrození chudobou sa dvakrát častejšie cítia izolovaní ako ľudia, ktorí nie sú chudobou ohrození
- ▶ odchod mladých ľudí z malých obcí
- ▶ Nedôvera „horizontálna“ (k susedom, k obyvateľom obce)
- ▶ Nedôvera „vertikálna“ (k verejnej správe a samospráve, k úradom)

Prekážky - na strane verejnej správy

- ▶ Závazky, ktoré plynú z princípu dôstojnosti každej ľudskej bytosti a súvisiaceho uznania práva na slobodné rozhodovanie, nie sú zreteľnou súčasťou spravovania verejných vecí (nahradzovanie konzultácií expertízami)
- ▶ Neprehľadný a málo ústretový svet verejných inštitúcií (personálne a finančne poddimenzovaný)
- ▶ Zložitý jazyk správy verejných vecí často „nepreložiteľný“ do jazyka ľudí s nízkym (ale nezriedka aj vyšším) vzdelaním
- ▶ Verejná správa očakáva samostatného a iniciatívneho občana a len v malej miere sa usiluje zapojiť občanov do formulovania alternatív a rozhodovania
- ▶ Chápanie participácie ako poplatku za služby (odpracovanie si časti nákladov)

Účasť občanov na správe verejných vecí nie je dekoratívnou ozdobou vyspelých demokracií a luxusom, ktorý si môže dovoliť len blahobytná spoločnosť.

Aké spoločnosti potrebujú participáciu?

ktoré sa usilujú o legitímnosť spravovania verejných vecí

ktoré si uvedomujú, že legitímnosť zmien vyžaduje vytvoriť príležitosti, aby tí, ktorých sa zmena dotýka, mali schopnosť zúčastňovať sa na rozhodovaní o nej

ktoré sa chcú rozhodovať na základe faktov, učiť sa z praktickej skúsenosti

ktoré majú záujem vyhnúť sa polarizácii životných príležitostí

ktorým je drahý konsenzus a dlhodobá udržateľnosť demokracie.

Príklady

- ▶ Rada Európy a hľadanie ukazovateľov pre „dobrý život“ (well-being“ pre všetkých)
- ▶ Práca na referenčných rozpočtoch (životné minimum)
- ▶ Pedagogika Paola Freireho a jeho kurzy gramotnosti
- ▶ Školy ako učiace sa spoločenstvá

vedecké
poznatky o
prospešnosti
dialógu pre
úspešnosť
učenia

Školy ako učiace sa spoločenstvá

- ▶ Uznanie kľúčovej úlohy školy pre regeneráciu miestneho spoločenstva
- ▶ Uznanie významu dialógu/partnerstva
- ▶ Dospelí sa môžu sa zúčastňovať vzdelávania svojho dieťaťa
- ▶ Dospelí môžu ovplyvňovať programy vzdelávania, ktoré sú im ponúkané

Závery

- ▶ Participácia a dôvera sa vzájomne podmieňujú a posilňujú
- ▶ Potreba investovať do dôvery najviac znevýhodnených
- ▶ investície dôvery sú schopní len tí, ktorí si môžu dovoliť riskovať prípadné straty

Ďakujem za pozornosť.

Zuza.kusa@savba.sk